УДК 327.7:355.02(477)

Н. Г. Нікітін

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В НАТО: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Інтеграція України до Північноатлантичного альянсу є одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави, особливо в контексті російської агресії. Дослідження аналізує стратегічні переваги та потенційні виклики, пов'язані з членством України в НАТО, з урахуванням геополітичних, економічних та соціокультурних факторів. Політологічний аналіз дозволяє систематизувати наслідки євроатлантичної інтеграції для національної безпеки, суверенітету та демократичних перетворень в Україні.

Ключові слова: євроатлантична інтеграція, НАТО, національна безпека, колективна оборона, оборонна реформа.

Abstract

Ukraine's integration into the North Atlantic Alliance is one of the priority areas of the state's foreign policy, especially in the context of Russian aggression. The study analyzes the strategic advantages and potential challenges associated with Ukraine's NATO membership, taking into account geopolitical, economic, and sociocultural factors. The political analysis systematizes the consequences of Euro-Atlantic integration for national security, sovereignty, and democratic transformations in Ukraine.

Keywords: Euro-Atlantic integration, NATO, national security, collective defense, defense reform.

Вступ

Питання інтеграції України до Північноатлантичного альянсу набуло особливої актуальності після повномасштабного вторгнення росії в лютому 2022 року. Цей стратегічний вектор зовнішньої політики України пройшов значну трансформацію – від неприйняття частиною суспільства до конституційного закріплення курсу на НАТО.

Сьогодні питання євроатлантичної інтеграції України вийшло за межі теоретичних дискусій і має практичне втілення у вигляді масштабної військової допомоги, стандартизації збройних сил та поглиблення військово-політичної співпраці з країнами-членами Альянсу.

Аналіз переваг та недоліків інтеграції України в НАТО потребує комплексного розгляду, що враховує не лише військові аспекти, але й економічні, політичні та соціокультурні наслідки такого кроку. Саме тому актуальним є дослідження багатовимірного впливу євроатлантичної інтеграції на стратегічне позиціонування України в регіональному та глобальному контекстах.

Результати дослідження

Концептуальні засади інтеграції України до НАТО. Північноатлантичний альянс – це політично-військовий союз, заснований на принципах колективної оборони, демократії та верховенства права. Відповідно до статті 5 Вашингтонського договору, напад на одну з країн-членів НАТО розглядається як напад на всіх, що зобов'язує інших членів надати допомогу [1, с. 15]. Трансформація відносин України з НАТО відбувалася поступово: від підписання Хартії про особливе партнерство в 1997 році до законодавчого закріплення курсу на членство в 2019 році.

Безпекові переваги інтеграції України до НАТО. Найважливішою перевагою вступу України до НАТО є забезпечення надійних гарантій національної безпеки. Членство в Альянсі дозволить Україні долучитися до системи колективної оборони, що значно посилить стримувальний потенціал щодо російської агресії. Крім того, це сприятиме прискоренню модернізації Збройних Сил України відповідно до стандартів НАТО (STANAG), що підвищить їх ефективність та оперативну сумісність з арміями розвинутих країн [2].

Інституційні переваги. Членство в НАТО сприятиме зміцненню демократичних інститутів та утвердженню європейських цінностей в Україні. Процес інтеграції вимагає проведення реформ у сфері

верховенства права, боротьби з корупцією та забезпечення цивільного контролю над збройними силами. Крім того, Україна отримає доступ до механізмів прийняття рішень в Альянсі, що дозволить їй впливати на формування політики безпеки в регіоні [3, с. 45].

Економічні наслідки інтеграції. Членство в НАТО може сприяти покращенню інвестиційного клімату України за рахунок зниження безпекових ризиків для іноземних інвесторів. Дослідження показують, що нові члени НАТО зазвичай демонструють зростання прямих іноземних інвестицій на 30-40% протягом перших п'яти років після вступу [4, с. 127]. Водночас, необхідність збільшення оборонних видатків до рівня 2% ВВП може створити додаткове навантаження на державний бюджет, особливо в період післявоєнного відновлення.

Потенційні виклики інтеграції. Серед основних викликів для України на шляху до НАТО можна виділити необхідність вирішення територіальних конфліктів, зокрема повернення окупованих територій. Крім того, існує ризик загострення відносин з росією, яка розглядає розширення НАТО як загрозу своїм інтересам. Соціологічні дослідження також виявляють певні регіональні відмінності у ставленні українців до членства в НАТО, хоча підтримка значно зросла після початку повномасштабного вторгнення [5].

Трансформація громадської думки. Опитування, проведене Київським міжнародним інститутом соціології у грудні 2023 року, показало, що 77% українців підтримують вступ України до НАТО, тоді як у 2013 році цей показник становив лише 30%. Особливо помітне зростання підтримки євроатлантичної інтеграції спостерігається у східних регіонах України, де традиційно переважали скептичні настрої [5].

Стратегічне значення інтеграції України до НАТО. Членство України в Альянсі матиме важливе геополітичне значення, посиливши східний фланг НАТО та підвищивши стабільність у регіоні Центрально-Східної Європи. Водночас, це може сприяти перегляду архітектури європейської безпеки та зміцненню міжнародної позиції України [2].

Висновки

Інтеграція України до НАТО є стратегічним вектором зовнішньої політики, що відповідає національним інтересам держави в умовах тривалої російської агресії. Переваги членства в Альянсі значно перевищують потенційні недоліки, особливо в контексті забезпечення національної безпеки та оборони. Колективна система безпеки НАТО надає надійні гарантії територіальної цілісності та суверенітету, що є критично важливим для України в умовах гібридних загроз.

Водночас, необхідно враховувати існуючі виклики на шляху до євроатлантичної інтеграції, такі як необхідність вирішення територіальних конфліктів та забезпечення внутрішньополітичного консенсусу. Важливою передумовою успішної інтеграції є проведення комплексних реформ у сфері безпеки та оборони, а також зміцнення демократичних інститутів.

Подальші наукові розвідки у цій сфері мають зосередитися на моделюванні сценаріїв інтеграції України до НАТО та розробці практичних рекомендацій щодо прискорення цього процесу. Особливу увагу слід приділити вивченню досвіду країн Центрально-Східної Європи, які успішно пройшли шлях до членства в Альянсі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шелест Г. В. Трансформація відносин України з НАТО: від партнерства до перспективи членства. Стратегічні пріоритети. 2023. № 1. С. 12–24.

2. Горбулін В. П. Україна і НАТО: шлях до безпеки та процвітання. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: (https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/ukraina-i-nato-shlyakh-do-bezpeky-ta-procvitannya) (дата звернення: 14.03.2025).

3. Тодоров І. Я., Чалий В. О. Україна на шляху до НАТО: досягнення, перспективи, виклики. Київ : Видавництво «Мрія», 2022. 258 с.

4. Кравченко В. В. Економічні наслідки європейської та євроатлантичної інтеграції України. Економіка України. 2023. № 3. С. 112–134.

5. Київський міжнародний інститут соціології. Ставлення громадян України до вступу в НАТО. URL: (https://kiis.com.ua/materials/reports/2023/nato_integration_report_2023.pdf) (дата звернення: 14.03.2025).

Нікітін Назарій Геннадійович — студент групи 2АТ-23б, факультет машинобудування та транспорту , Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nikitinnazariji@gmail.com

Науковий керівник: ***Корнієнко Валерій Олександрович*** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Nikitin Nazarii — student of group 2AT-23b, Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nikitinnazariji@gmail.com

Supervisor: ***Korniienko Valerii*** – Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: valkorney1958@gmail.com